

КІССІНДЖЕР ГЛИБОКО НЕПРАВИЙ ЩОДО ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Генрі Кіссінджер був би чудовим австрійським дипломатом початку 19 століття. Як і його герой, граф Меттерніх, Кіссінджер міг бути розробником складних схем безпеки, які обіцяли принести стабільність і мир Європі, балансує між великими державами.

На жаль, як і Меттерніх, Кіссінджер проігнорував би набагато більші складнощі, викликані зовнішніми та внутрішніми змінами і витіснені революціями 1848 року.

Нещодавня промова Кіссінджера на Всесвітньому економічному форумі чудово ілюструє, наскільки він далекий від сучасних реалій – на міжнародній арені, в Росії та, звісно, в Україні.

Як і Меттерніх, Кіссінджер робить фатальну помилку, вважаючи, що кілька мудрих політиків можуть нав'язати світові свою волю. Гірше того, він вважає, що вони можуть зупинити внутрішні зміни та силу націоналізму. Багато років тому сенатор Вільям Фулбрайт назвав це «зарозумілістю влади».

Цей підхід провалився у В'єтнамі, Іраку та Афганістані. Він також приречений на провал у Росії та Україні. Націоналізм став загальновідомим прагненням, нормою і практикою. А тим часом країни змінюються, це знає кожен студент. Вони стають сильнішими і слабкішими, більш і менш стабільними, більш і менш благополучними. Деякі з цих змін є продуктом політики. А багато, – якщо не більшість, – ні. Політики, як і науковці, дуже погані прогностувальники. Вони зазвичай помиляються і стається багато небажаних наслідків; і «дещо трапляється» з причин, які мало хто з нас розуміє.

Не дивно, що Кіссінджер неправильно розуміє Росію. Схоже, він вважає, що оскільки Росія була «важливою частиною Європи» понад чотири століття, то їй судилося залишатися такою і в найближчому майбутньому. Заява повністю суперечить історії. Завдяки націоналізму, імперії залишилися в минулому. Великі держави приходять і йдуть – це історична норма. Щоправда, імперська Росія протягом кількох століть була невід'ємною частиною Євразії, як і кілька десятиліть СРСР. Але це не привід робити висновки про те, що Російська Федера-

ція має залишатися частиною Європи або її великодержавних країн. Насправді, сьогоднішня Росія могла зникнути так само легко, як зникли Римська, Габсбургська, Османська та Іспанська імперії.

Нездатність Кіссінджера визнати, що Росія може бути такою ж швидкоплинною, як десятки інших великих держав, свідчить про нездатність вивчатися зі світогляду Меттерніха і визнати, що зміни є центральними у світовому порядку. Гірше того, це свідчить про незручне та неправильне розуміння стабільності Росії. Розпочавши катастрофічну війну з Україною, Володимир Путін прискорив і розв'язав соціальні, політичні та економічні сили в Росії, які загрожують покласти край його правлінню, спричинити зміну режиму, призвести до системного хаосу та призвести до розпаду чи колапсу Росії. Кіссінджер має знати, що революції 1848 року в Європі були прелюдією до становлення Німеччини як великої держави та до занепаду Імперії Габсбургів як такої ж великої держави.

Погляди Кіссінджера на Україну не менш застарілі. Стверджувати, як це він зробив у Давосі, що «ідеальним результатом було б, якби Україна могла стати нейтральною державою, ставши при цьому мостом між Росією та Європою», означає продемонструвати, що він не має уявлення про те, що сталося в Україні після нападу путінської армії 24 лютого. Росія займається неприхованим геноцидом, і Путін та його прихильники не приховують свого бажання знищити Україну і як націю, і як державу. Українці знають, що єдина альтернатива знищенню – це перемога. Про що за таких обставин можуть стосуватися переговори з Росією, неясно. А що може означати нейтралітет для України, коли її супротивник бажає її смерті, ще більш незрозуміло.

Кіссінджер зовсім втрачає відчуття реальності, коли заявляє:

«Рух до переговорів щодо миру має розпочатися протягом наступних двох місяців. Результати кризи мають бути окреслені ними, перш ніж він створить потрясіння та напругу, які буде ще важче подолати, особливо у відносинах Росії з Європою та України з Європою». Але потрясіння і напруга в Росії почалися вже 24 лютого з погано

спланованого вторгнення Путіна. Рух до мирних переговорів слід було розпочати ще до геноцидної війни, розпочатої Путіним. Крім того, його можна розпочати після поразки Путіна та відмови Росії від геноциду – бажано в найближчі два місяці або десь приблизно в цей час.

Нарешті, Кіссінджер неправильно розуміє наслідки свого власного аналізу для відносин Заходу з Росією. «Ми стикаємося з ситуацією, коли Росія може повністю відчувувати себе від Європи та шукати постійного союзу в іншому місці, – сказав він. Це може призвести до дипломатичної дистанції, схожої на часи холодної війни, що відкине нас на десятиліття назад. Ми маємо прагнути до довгострокового миру». Але що такого поганого в тому, якби Росія ізолювалася від Європи та стала васальною державою Китаю? Якби Росія була зведена до середньої сили, якби вона втратила територію через націоналістичні рухи, якби стала підпорядкованою Пекіну, Росія була б набагато менш спроможною викликати агресію та нестабільність в Євразії. І що такого поганого в холодній війні? Це нескінченно краще, ніж гаряча війна, яка стане європейською реальністю, якщо Україна програє. Більше того, Кіссінджер добре знає, що час холодної війни був періодом миру між великими державами.

Як і Меттерніх, Кіссінджер не розуміє світу, в якому живе. Меттерніх думав, що можна ліквідувати націоналістичні та демократичні прагнення. Але він помилявся. Кіссінджер, схоже, вірить, що він може зробити те ж саме щодо України. Проте він також помиляється. Епоха імперій і великодержавних кондомініумів пройшла.

Олександр МОТИЛЬ

<https://www.factsandarts.com/>

Переклад з англійської Вікторії О. Романчук, членкині Organisation Mondiale de la Presse Periodique (Brussels, Belgium).

Олександр Мотиль – американський історик, політолог, поет, письменник, перекладач і художник-живописець. Він є професором політології в Університеті Ратгерса в Ньюарку, штат Нью-Джерсі.